

Hacettepe Üniversitesi
İstatistik Bölümü
İST281 Bilgisayar Programlama
Dersi

Fonksiyonlar

- Fonksiyonlar herhangi bir işlemi yerine getirmek üzere hazırlanan program parçalarıdır.
- Tekrar yapılması gereken işlemler için hazırlanır.
- `print()`, `input()` gibi hazır fonksiyonlar vardır.
- Fonksiyonlar isimleri çağrılarak kullanılır (call).
- Fonksiyonların parametreleri (argümanları) olabilir. `print("merhaba")` gibi.
- Fonksiyonlar çağrıldıkları yere değer geri döndürebilir. `a=input("sayı:")` gibi.

- Fonksiyon yazmak, tanımlamak:

```
def <fonksiyon adı>([parametre(ler)]):  
    <deyim(ler)>  
    [return <değer(ler)>]
```

Örnek:

```
def merhaba_yaz():  
    print("merhaba")
```

Çağırılan fonksiyon daha
önce yazılmış (daha
üstte) olmalıdır.

Çağırılması:

```
merhaba_yaz()
```

```
merhaba
```

- Parametre kullanılması:

```
def merhaba(n):  
    for i in range(n):  
        print("merhaba")
```

2 değeri n
parametresine aktarılır.

Çağırılması:

```
merhaba(2)
```

merhaba
merhaba

- Değer geri döndürülmesi:

```
def topla(a,b):  
    c=a+b  
    return c
```

3 ve 5 değerleri sırasıyla
a ve b parametrelerine
aktarılır.

Çağırılması:

```
toplam=topla(3,5)  
print(toplam)
```

c değeri çağrııldığı
yere gider.

- "return" deyimi fonksiyonu sonlandırır.

```
def topla(sayılar):  
    toplam = 0  
    for x in sayılar:  
        toplam += x  
    return toplam  
    print("Sayıların toplamı hesaplandı")  
print(topla((5, 8, -3, 0, 9)))
```

"return" deyiminden
sonra yazıldığı için
çalışmaz.

Fonksiyonu çağrıran
deyim.

- Fonksiyonun parametreleri, programın diğer kesimlerinde görünmez (erişilmez).

```
def topla(a,b):  
    c=a+b  
    return c  
toplam=topla(3,5)  
print(toplam)  
print(a,b)
```

a ve b parametreleri
topla fonksiyonu için
yereldir.

Fonksiyonu çağrıran kesimde
a ve b değişkenleri geçerli
değildir.

8

NameError: name 'a' is not defined

- "return" deyimi birden çok değer geri döndürebilir.

```
def enb_enk(sayılar):  
    enb=max(sayılar)  
    enk=min(sayılar)  
    return enb,enk
```

```
eb,ek=enb_enk((5, 8, -3, 0, 9))  
print(eb,ek)
```

iki tane değer geri
döndürüyor.

9 -3

- Bir fonksiyon başka bir fonksiyonu çağrılabılır.

```
def enb_2( x, y ):  
    if x > y:  
        return x  
    return y  
  
def enb_3( x, y, z ):  
    eb=enb_2( y, z )  
    enb=enb_2( x, eb )  
    return enb  
  
# Çağır  
print(enb_3(3, 6, -5))
```

Bir fonksiyon kendisinden önce yazılmış başka bir fonksiyonu çağrıyor.

- Parametrelerin varsayılan değeri olabilir.

```
def topla(sayı1, sayı2=0):  
    return (sayı1 + sayı2)
```

```
print(topla(1,2))
```

3

```
print(topla(2))
```

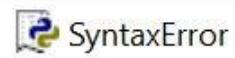
2

```
print(topla())
```

TypeError: topla() missing 1 required positional argument: 'sayı1'

- Varsayılan parametrenin sırası önemlidir.

```
def topla(sayı1=0, sayı2):  
    return (sayı1 + sayı2)
```


SyntaxError

X

non-default argument follows default argument

OK

Kendisinden sonra
gelen parametrelere
de varsayılan değer
verilmelidir.

- Fonksiyon çağrıırken parametrelerin adı (keyword) kullanılabilir.

```
def üçgen_yap(n,ch):  
    for i in range(1,n+1):  
        print(i*ch)
```

Parametre adları
kullanılmadı.

```
n=int(input("1-15 arasında bir sayı giriniz:"))  
karakter=input("karakter:")  
if 1<=n<=15:  
    üçgen_yap(n,karakter)  
else:  
    print("Hatalı veri")
```

1-15 arasında bir sayı giriniz:4
karakter:e
e
ee
eee
eeee

```
def üçgen_yap(n,ch):  
    for i in range(1,n+1):  
        print(i*ch)
```

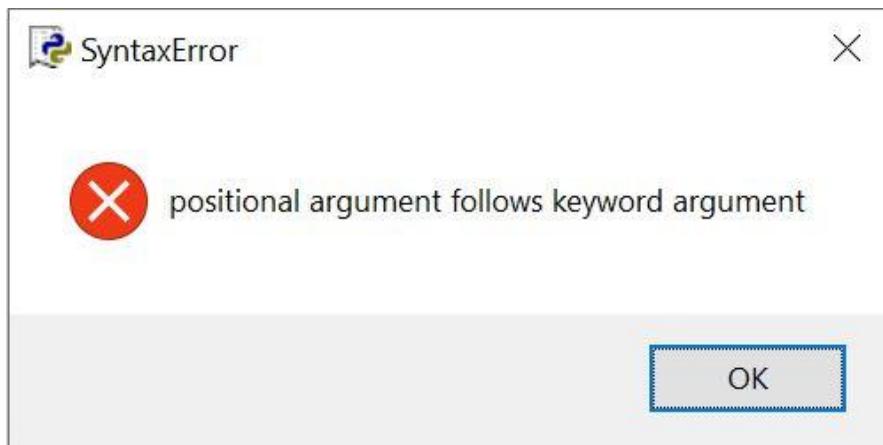
```
n=int(input("1-15 arasında bir sayı giriniz:"))  
karakter=input("karakter:")  
if 1<=n<=15:  
    üçgen_yap(ch=karakter, n=n)  
else:  
    print("Hatalı veri")
```

Parametre adları kullanıldı.
Sırası önemli değil. parametre
n ile değişken n, aynı isme
sahip olabilir.

1-15 arasında bir sayı giriniz:3
karakter:x
x
xx
xxx

- Parametre adlarının sırası önemlidir.

`üçgen_yap(ch=karakter,n)`

Bir parametrenin adı kullanıldığında, varsa sonraki parametrelerde de ad kullanılmalıdır.

`üçgen_yap(ch, n=n)`

Adı kullanılan parametreler sona yazılabilir.

- Parametre sayısının değişken olması (önceden belirlenmemesi).

```
def çarpım(*prm):  
    sonuç=1  
    for i in prm:  
        sonuç *= i  
    return sonuç
```

* işaretinin
parametrenin çok
değer alabileceğini
gösterir.

```
c=çarpım(1,2,3)  
print(c)  
c=çarpım()  
print(c)
```

6
1

```
def çarpım(*prm):  
    print(type(prm))  
    print(prm)
```

```
çarpım(1,2,3)
```

```
<class 'tuple'>  
(1, 2, 3)
```

* işaretli parametre
demet (tuple)
yapısına dönüşür.

- Değişken sayıda parametrenin isim verilerek kullanılması.

```
def çarpım(**prm):  
    print(type(prm))  
    for anahtar,değer in prm.items():  
        print(anahtar, değer)
```

** işaretini
parametreyi
sözlüğe(dictionary)
dönüşür.

```
çarpım(sayı1=1, sayı2=2, sayı3=3)
```

```
<class 'dict'>  
sayı1 1  
sayı2 2  
sayı3 3
```

- Fonksiyon yazılmadan önce kullanılan değişkenler ve "global" kelimesi.

sayı=15

```
def fonk():
    print(sayı)
```

fonk()

15

Fonksiyon yazılmadan önce
değer alan değişkenler
fonksiyonun içinde görünür.

```
sayı=15
```

```
def fonk():
```

```
    sayı=20
```

```
    print(sayı)
```

```
fonk()
```

```
print(sayı)
```

```
20
```

```
15
```

Fonksiyon içinde değer aktarıldığı için sadece fonksiyon içinde geçerlidir. Fonksiyondan önce değer aktarılan "sayı" değişkeninden farklıdır.

```
sayı=15  
  
def fonk():  
    sayı=20*sayı  
    print(sayı)  
  
fonk()
```

Fonksiyon yazılmadan önce değer alan değişkenlerin değeri fonksiyonun içinde değiştirilemez (nonlocal değişken).

UnboundLocalError: local variable 'sayı' referenced before assignment

```
sayı=15  
  
def fonk():  
    global sayı  
    sayı=sayı*2  
    print(sayı)  
  
fonk()  
print(sayı)
```

Fonksiyon içinde kullanılan "sayı" değişkeninin yerel olmadığını belirtir.

```
30  
30
```

```
sayı=15
```

```
def fonk(sayı):  
    sayı=sayı*2  
    print(sayı)
```

```
fonk(20)  
print(sayı)
```

```
40  
15
```

Parametreler
yereldir (local).

Sorular

Soru 1: n tam sayısı çift sayı ise $n/2$ değerini tam sayı olarak, n tek sayı ise $3n+1$ değeri döndüren bir fonksiyon yazınız. Yazdığınız fonksiyonu bir n sayısı ile çağrııp sonucu ekranda gösteriniz.

Soru 2: Birinci soruda yazdığınız fonksiyonu değiştiriniz. Yeni fonksiyon n değeri ile hesaplamaya başlasın, aynı hesaplamayı sonuç 1 oluncaya devam ettirsin. Ara sonuçlar ekranda görünşün.

Soru 3: Döngü konusun 7 numaralı sorusunu fonksiyon kullanarak yazınız. Kendisi hariç tüm pozitif tam bölenlerinin toplamı kendisine eşit olan sayıya mükemmel sayı denir. Parametresi olan sayının mükemmel olup olmadığını bulan, sayı mükemmel ise "True" değilse "False" değerini döndüren bir fonksiyon yazınız. Sonra kullanıcıdan istenen sayının mükemmel olup olmadığını bulan, sonucu ekranda gösterdikten sonra, eğer okunan sayı mükemmel değilse sonraki ilk mükemmel sayıyı bulup görüntüleyen bir program yazınız.

Soru 4: Bir listeyi parametre olarak alan ve tekrarlanan öğeleri listeden çıkartıp yeni bir liste oluşturan bir fonksiyon yazınız. Fonksiyon oluşturduğu listeyi çağrııldığı yere döndürsün.

Örneğin: liste [4,5,4,4,6,5] ise yeni liste: [4,5,6] olsun.

Soru 5: Silindir alanını hesaplamak üzere üç tane fonksiyon yazınız. Birinci fonksiyon taban alanını hesaplasın. İkinci fonksiyon silindirin yanal alanını hesaplasın. Üçüncü fonksiyon silindirinin alanını hesaplasın.

$$\text{taban alanı} = \pi \cdot r^2$$

$$\text{yanal alan} = 2 \cdot \pi \cdot r \cdot h$$

$$\text{alan} = 2 \cdot (\text{taban alanı}) + (\text{yanal alan})$$

(Pi sayısını 3.14 alabilirsiniz.)